

NEDERWEERTS VERLEDEN

RUBRIEK VAN DE HEEMKUNDEVERENIGING NEDERWEERT

onder redaktie van huub janssen en alfons bruekers

AFLEVERING 14

SluutWeerterland

EINEN DROÛM.

Geschreeve rûndj 1946 vör "De Ringelrei" (vör'e grap Krîngelrei), ein völkldâns- en zangklup, gelêdj door Wies Kessels oet Heitse, det vông det vae völs te haârd kaakdje bij t zînge. Schienbaar waâs tr nog einen ângere dirigênt oëtje, mer ich weît neet mier weem det waâs; ich gluij van Theo Kessels of Zjef Kirkels. In den tiêd det dit woort geschreeve, hierze dr in Niëwier eine soort plezeerige taalstriêd. De lêeste generaasie grujden op van Bookendjer (en ânger) boorezeuns, dij nog "zawgte" of "zawte" zawte in plaats van "zachte" (d'oetspraak vanne Straot, dôw al). Ze zawten oûch nâwgt-nâwt, rêjgt-rêjt, weîgt-weît, lîjgt-lîjt, loûgt-loût, zôwgt-zôwt, zûjgt-zûjt (in plaats van nacht, recht, wêcht, licht, locht, zôcht, zucht). Zawt woort ôngevaer oet-gesprooke wij in t Îngels "about", en dus neet wij in "ich houw").

Leêst heb ich gedroumdj det ich innen heemel waâs en einen îngel mich ooverâl rûndjledje. Ae brâwt mich in ein ruumje dij straolje van t leegt en woê zaôgte zânk hoêverje, neet haarder os t roêse vanne wîndj door'e koorenaore. Oëtje zwol-en aan, wan alle heemelkoere t Halleloeja-refrein vanne Serafiênen oovermoome; dan mînderjen ae weer. Zoê gông'tj op ende neer in gestiêg wisseling van Halleloejaas. Den heemel waâs van dae schoêne zânk vervöldj wij ein hoêgkoer van wieruik. Op oos tiêne taandjelje ve rûndj.

Op-eins gâlderje dr ei liêlik gekaak tösse de Halleloejaas doôr. Van verremus kwaâm'tj, van einen oethook van den heemel - en wij doonder ve dr bij kwoome, wij haarder detj schetterje.

"Waât ès tao toch gaonje?" vroeg ich.

"Koomtj mer es mèt", zawt den îngel.

In ein hukske waâs ei dreig plânke schot opgetroûtj, wul lânk. Boove det breêt stookten ettelike hôngerte kôp oet; ze haajen allemaol de môndj oope, en ze tmeerje det eur oêre dr van zôngeljen aan eure kop. 't Waas prônt of ze zich ter iere van mich zoê meug maâ'je. Ze bâô'jen allerlei melodije, mer éin huurje ge t meiste: "Haa....lia - hop....sasa; haa....lia - hop....sasa".

"Dij balkeneere vandaag umdet zen uch verwejdj hebbe", zawt den îngel. Det waâs oppezaart niks um mich oover te steigere, en dâôrum kaljen ich tr mer driê ooverhaêr.

"Weem zeên'tj?" vroeg ich.

"Jeh, ge môttj tr uch neet van verslaôn, mer dét zeen nôw d'haelige van Niëwier". "Det kô'je mich toch neet aan doôn? Woêvör zitte dij apaart, in eine kaôvere-bak?"

"Deh's gaw verteldj. Oet ende dr nao hebbe dij knijzaelders t heemelkoer inne wer gebrâwtj door ur gekaak. Ze meindje det schoêne zânk beteikendje: ônbenaerlik schriêwe, t Zînge veugdje zich aan gein kântje, umdet dij bâlkevaars os altiêd de krbette maâ'je. Vae hebben iêwelang gepoôzeldj, mer da'je det ze zich wat leete gezêkke? Jeh naantj. Zoê-doondjen heet Sint Joêzef dit schlevaâk ineîngehouwdj, en dao hebbe ve Niëwier âwter gedôwdj. Nao daen tiêd heêg-et vól baeter gegânge, want eur dôôrpsgenoêten haoje zich nôw hiêl keduuk".

"Det tûnkj mich!" lâw'jen ich hiêl vâls, "huurtj mer es wij keduuk det ze zich haoje!" Op daen eîgesten oûgeblick zoote ze zoê grouwelik de baer te nje det eederen Haelige, wis Sint Piêter veur aan'e port tów, dr greun en gaêl van

Slots Teun oftewel Sanctus Antonius Merefeldianus....
(Foto van het beeld in de Antoniuskapel op Rosveld).

gênt gaaf den toên aan, en "Bin-dje klaar?" vrooch-e. En

"Nou jaa, vandaag!" zawt den ingel. "Wan dr eine nôve Niëwierter den heemel binne kûmtj - wij gaê vandaag - nou jaa, dan maake ze t lies te bôntj. Mer det gebeûrtj toch tezekes noets. Laotj ur vandaag met wat aanpoêke. Mer lètj tao es op Keuning Daavid, dae kûmtj op hîj aan gefirteldj; kie'jes wat-e zwert tuftj! Nôw gao'je sport belaeve!" Keuning Daavid kwam op t schot aan scherme mèt ei gezijtj wij zeeve daag reîngel wâer, van gift haaj-e twiê snaoren in zien hârp kapot gereete.

"Waât môt tinge verbiêlê?" snooterjen ae, wit van kwaotigheid. "Es tet zêge gemeindj, herstekleever? Os ich vreûger in Jeruuzalem zoêndje oegandussen in mie koer haaj gadj, dan haaj ich den hiële boezjaar dr bij neergesmeete. Heb ich dôorum te hoort en te paerd gelôupe, en ês dit mie loên, det ich nôw gein vreej heb? Schaamtj uch!"

"Meujtj uch mèt eur eîge", zawt tr eine van Niëwierter, dae Wiênder hêtdjen en innen tiêd van Kaarel de Groête bij eine vâl oet eine nootebuôm zienen haelige nek haaj gebrooke. "meujtj uch mèt eur eîge, liêlik naâtgaat. Vae zullen uch wat roêze. Haaj-djaê dae raêp-stert van Uriejas mer mèt vreej gelaote, dan haaj-dje baeter gedaôn, vreûger in Jeruuzalem. Schaam-djaê uch, melenger!"

Det kwam aan. Daavid diêj dr gein-ein mier ewêg, mer mèt eine kop wij ei krôtefmerke hoojdken ae nao zien plaats trôk. "Laotj dij kaôfjaomers mer aanpôngele", reep Sint Gregoorius, "kom mer, vae beginnen oppernôwts". En ze begoôte weer te zînge, hiël zaôgt en beschaafdj.

Intôsse nuêdjê dij van Niëwierter mîch oet um oover t brêjtje te schraavele. Det diêj ich naturelik. Ein van d'ierste dae mîch de hândj schôdje waas St. Antonius van Nederweert, martelaar van Gorcum, b.v.o. D'ânger Pînaekers hêtdjen eum Slots Teun, umdet-en op t Slots waas jônk gewaesj. Awiel woêntj Slots Frênken in det hoês. Dan waas tr nog Sint Laamert ooze patroên, mer os deftige Mestreegter veulje daê zich âwter t schot neet op zien plaats. Ich huur-dje laater pas, wâdorum zen eum dao haaje neergezatte. "Ving-djaê det gein flaw keîmes daogunter?" zawt Slots Sint Antonius tege mîch. "Ich begriep neet det zoêndje snâorige mansminsen en gepse vrôllie zoê kreenselêjtig kônne likge te fiepere. Zeen det grôte minse? Draômels zeên'tj, doeren en dôdzels. Ze zeên zoê dêmpig wij aoj krakge". "Dao he'jae geliêk aan, Teun", zawt ich.

"Hupsa", zawt St. Antoonius, dae wul de Niëwierter hui-knuudel waas innen heemel, "vae zullen ur es wat ângers laote kieke. Allee, mannen en vrouwe van Niëwert, alle-maal de Spaanse wâls. Eîn.... twiê.... hup!" En mêt begoôte ze weer de mêister te maake. t Heemelkoer koôs tr gein noêt mier tösse kriêge, en moôs stoppe.

"Weem ês det maegtje det dao hîjroppers kûmtj?" vroeg ich nao de veerdje maot aan Sint Laamert, dae neet mêt-zông. "Det ês Sint Ceciêlia", zawt dae spuurs, "de patrones van t schoên muziek. Det kûmtj alweer opspeûle, tûnkj mîch. Ich ving'tj vervaêlêndj, det en-zêk ich uch. Dîj Niëwierter plaemerts doôn uch pertjeng t leeve lêid aan. Glui'je, det ich woêj det ich ur stiekem heîden haaj gelaote?" "Mer hòw, Laamert, wat vertel-dje mîch nôw?" "De zuûver waort. Want dôorum zit ich hîj in deeze bak, umdet ich uch en dij ânger Niëwierter innen heemel heb gefrôtj". Ich haaj noêts gedâwtj det Sint Laamert zoê' nep-pig nerke waas. Ôngerhândj stông Sint Ceciêlia veûr os, al aeve nuêtelik kiekentjes, mêt ziene môndj al veerig um te knistele. Mer Slots Sint Teun diêj teîke, en op siebod klaorje Sint Ceciêlia zie gezijtjen op.

"Ich gluij deije wat vôr mîch hetj", zawtj. "Kiêk oet dien hutte, Ceciêlia", prnoêsterje Gregoorius, "t ês mer op hekge kloppe watj bij dich kan lîje, dôw môst op geîne platte speûle". "Slaon mer geî bedraâg op det brôbbel-waames", zawt Sint Teun. En mêt smeêt-en ein loêk oôp inne floe-r vannen heemel. "Nôw huurs-ten ei litje ter iere van dich". Ich keêk es door t gaât umliêg, en dao zaâg ich mien gooj bekîndje vanne Rîngelrei, van waafer vereîninging ich in mien werrelsje loupbaan lid waas gewaesj. Den diri-

"Gildebreeders, maakt plezieren, met muziek vroeg ende laat".

t Waas ei geraos det den hiêlen heemel dr van dônderje. "Smitj dij loêk tów!" kaakdj Sint Gregoorius.

Mer dij van Niëwierter stooke gruêts ur borst vroet. "Det zeen oos naoziête!" zawte ze. "Ecce proles nostra!" zawt tr eîne dae Latiên koost, teege d'ânger Sânte. De naoziête spinaoljen intôsse teege de klippe vanne hel op. Ein ônwaer waas tr niks bij. Ich haaj ze wiêt dêk-zaât gehuurdj, en dôorum gông ich mîch den heemel ôngerhândj wat aaftraeje. Midde dr in woore dr huip klein ingelkes aan t rôndjtrôppen op nôw klûmpkes - det betêikendje dônder oppe werreljd. Ze debberjen hiël driê en klooterje zoê haârd os ze kooste. Dao kwoome dr wij langer wij mier, en in-inselkes begoôte zen in aalike trup van den eine kântj nao den ângere door-en heemel te klaoffere. Ze batterje mêt gewêldj, en ich gaefj uch op ei breefke detj ônger oppe werreljd gespoesj zal hebbe. Op-eins kwam dr eine soldaot aangeflaarisj mêt eine roêje mântjel. Sint Donaatus waâsj, det zo'jen eîneweeg. Mêt ein ônnuêzel gezijt begoôs-en al dij klein ingelkes puêtje te hakke. "Wat zeen dét vôr flaw finte?" vroeg ich.

"Jeh, ze zitten oppe werreljd te bendere det' ônwaer môt ophaoje", zawt Sint Donaatus. En ae ha'je mer puêtje. D'ingelkes veele zich blutsen en dûmpels, en t doorje neet lang of ze zooten ooverâl te kroomelen en te subberluppe. Mer mêt' ônwaer waasj gedaôn. Det gevreik van Sint Donaatus straolje mîch aevel liêlik teege, en dôorum kwa'jen ich trôk nao de Niëwierter hook.

Dao waasj haole kloet. Ceciêlia haaj de Niëwierter zoê bekaldj det ze belofj haaje noets mier haârd te kaake. Slots Sint Teun zat prônt zien hânjtekening ônger t kôn-trakt woê'tj in stông: Sanctus Antonius Merefeldianus, sub nomine Werthenis canonisatus, Gorci martyr. "Wat betêikentj det Merefeldianus?" vroeg Keuning Daavid, dae'tj nog altiêd neet hiël aaveleîn waas. "Van Maerefêltj, of van Niëwert. Det moos-djaê weete", zawt Sint Teun. "En giêt det schot nôw ewêg?" "Naturelik", la'je Sint Ceciêlia, "of stropj tr zich eeme teege?" "Neemes", zawt Sint Gregoorius. "Mer dao ês eî dînk, woê ich, en alle haelige mêt mîch, strang de hândj aan môtten haoje, en det ês tit: os dij kaakers dao ônger dij loêk, Krîngelrei of wij heîte ze, neet netter wille zînge, begaere vaê ze neet in den heemel. Det ze dao mer aamen op zêkge!" "Dan môtte ze van-daê-kântj-weege wul gewaarschôwdj waere", zawt Sint Laamert. "Weem wiltj det doôn?" "Hîj dae van Joêste Piet", kaakdj en alle haelige, "daê ês t lêest binne gekoome". "Neîn, neîn", schriêwjen ich, "ich neet, ich neet! Ich dôrfj ze neet te zêkge, ich krieg ze gebênzeldj wan'tj ich doon". "Det ês kâl vôr'e slaop, um den doêd te verlînge", tam-boorje Slots Sint Antoonius, "gein gemaakdjê môwkjes hîj; innen heemel waere gein leeverkukskes gebakke. Gaê gaotj!" En ae pa'je mîch bij mien persiêlen en heel mîch boove d'oope loêk.

"Wâwtj", reep Sint Piêter, "weem ês det dae'je boete goesj? Noets gezeên det ich weît". "Mer hòw", kwam Daavid tös-bei, "ês dae oû' nog op vîj vraâk binne gekoome?" "Jaezeeker op vîj vraâk. Neeme nao gevraagdj". "Dan vlugtj-e dr zêker oet!"

En Daavid zat mîch ein par op miene kiebus det Slots Sint Antoonius mîch neet haoje koost. Ich gluij ângers wul, det-e det nao Sint Piêter zien weurd van plan waas gewaesj - eîge trêkij nôw eînmaal. Mer Daavid dae beêk mîch ein schoên veerig.

Ich veel, en krrrak.... dao laâg ich bij os in einen appele-boûm.

En daomêt waasj oet.